

Groeten uit de Gendtsche Polder

Waal
Weelde

provincie
GELDERLAND

gemeente
lingewaard

staatsbosbeheer

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

DEFINITIEF ONTWERP OEVERWAL GENDTSCHER POLDER

mei 2015

Inhoud

1. Inleiding 3

1.1 Aanleiding	3
1.2 Plangebied	3
1.3 Rapportage en status	4
1.4 Doelstellingen gebiedsontwikkeling	4
Wateropgave	4
Natuurontwikkeling	4
Wonen	5
Infrastructuur	5
Cultuurhistorie	5
Recreatie	5
Economie	5

2. Ontwerputgangspunten 6

2.1 Ontstaansgeschiedenis	6
2.2 Ruimtelijke opbouw	7
Landschap is de basis	7
Ruimtelijke geleiding oeverwal behouden	7
Rivier bepaalt wat kan en mag	7
Cultuurhistorie als drager en inspiratiebron	7
Duurzame oplossingen	7
2.3 Spelregels herowikkeling vastgoed	8
Herbouwlocaties	8
Hoogwatervrij bouwen	8
Duurzaam bouwen	8
Positionering bouwlocaties	8

3. Definitief ontwerp 9

3.1 Waterveiligheid	10
1. Verwijderen opstuwende vegetatie	10
2. Locatie Polder 37	10
3.2 Natuurontwikkeling	10
3. Maaiveldvolgend afgraven (perceel Suikerdam)	10
4. Kades hoogwatervluchtplaats	11
5. Droogvelden hoogwatervluchtplaats	12
6. Terp hoogwatervluchtplaats	12
7. Hardhoutooibos	13
8. Zachthoutooibos	13
3.3 Recreatie, cultuurhistorie & infrastructuur	13
9. Recreatieplekken	13
10. Struinpaden	13
11. Fietspad Kaaksedam	13
12. Polderweg	14
13. Kunstwerk: Dijk van een Wijf	15
14. Drukriolering	15
15. Kabels en leidingen / mantelbuizen	15
16. Bouwlocatie Dorsemagen	16
17. Bouwlocatie Villa Waalzicht	17
18. Bouwlocatie Moscou	18

4. Vervolg 19

4.1 Verder planproces	19
4.2 Uitvoering en planning	19
4.3 Beheer	19

I. Inleiding

I.1 Aanleiding

De Gendtsche Polder is al decennia bij het Rijk in beeld voor rivierverruiming en natuurontwikkeling. Met de Planologische kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier werd vooralsnog niet gekozen voor rivierverruiming in de vorm van een geul door de polder. De planvorming voor rivierverruiming, die door Dienst Landelijk Gebied (DLG) werd getrokken, is daardoor in 2011 gestaakt. Wel lag bij DLG nog de opgave voor natuurontwikkeling en het vinden van passende functies voor vastgoed dat zij door de jaren heen had gekocht. In 2011 nam DLG het initiatief door een plan te maken voor de oostelijke oeverwal. Dit had als doel om de ruimtelijke kwaliteit van de oeverwal te vergroten. De oeverwal is deels verrommeld door voormalige bedrijfspanden, enkele vervuilde bodemlocaties, versnipperde natuur, een niet altijd veilige en bij hoog water toegankelijke weg. Verder ontbreekt een samenhangende recreatieve ontsluiting.

De gemeente Lingewaard, provincie Gelderland, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en Waterschap Rivierenland zijn betrokken bij de plannen. Ook belangengroepen en omwonenden zijn betrokken, onder andere in werksessies. Deze zijn gehouden in september en november 2011. Dit planproces heeft geleid tot het realisatieplan 'Groeten uit de Gendtse Waard'. Daarin zijn de doelen voor water, natuur, infrastructuur, wonen en werken vertaald in een schetsontwerp met inrichtingsmaatregelen. Dit plan is op 19 maart 2013 tijdens een inloopbijeenkomst toegelicht.

In juni 2013 hebben Provinciale Staten van Gelderland besloten om in het kader van het programma WaalWeelde middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van dit plan. De provincie heeft de projectleiding van DLG overgenomen. Vervolgens

hebben provincie, gemeente, DLG en Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) in een samenwerkingsovereenkomst afspraken gemaakt. Deze samenwerkingsovereenkomst is op 10 maart 2014 getekend. BBL, die namens de Staat het vastgoed beheert, blijft verantwoordelijk voor de verkoop van de bouwlocaties.

Het plan is onder leiding van provincie, met de gemeente en DLG verder uitgewerkt tot het niveau van een voorlopig ontwerp en vertaald in een voorontwerp bestemmingsplan. De gemeente heeft het voorontwerp bestemmingsplan van 30 oktober 2014 tot 10 december 2014 ter inzage gelegd. Op het plan zijn 18 inspraakreacties gekomen. Deze reacties zijn verwoord in een inspraaknota. De inspraakreacties hebben geleid tot een aantal wijzigingen, waarop het voorlopig ontwerp is aangepast naar een definitief ontwerp. Voor deze aanpassingen wordt verwezen naar de inspraaknota. Deze inspraaknota wordt met het ontwerp bestemmingsplan in procedure gebracht.

Gemeente, provincie, BBL en DLG hebben op 3 februari 2015 een vervolgovereenkomst ondertekend waarin de afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst verder zijn uitgewerkt. DLG is per 1 maart, als uitvoerende dienst van het Ministerie van Economische Zaken, opgeheven. De afspraken met DLG en BBL blijven een verantwoordelijkheid van de Staat. Waarschijnlijk komen deze verantwoordelijkheden terecht bij Staatsbosbeheer. In de brochure verwijzen we vooralsnog naar "de Staat".

I.2 Plangebied

De Gendtsche Polder is een uiterwaardengebied langs de Waal ten zuiden van het dorp Gendt. De uiterwaard is ten opzichte van omliggende

uiterwaarden bijzonder, onder andere door de aanwezigheid van relatief veel bebouwing en een langgerekte oeverwal die door de eeuwen heen altijd aanwezig is geweest. Reden voor het bestaan van het langgerekte bebouwingslint is de hoge en droge ligging in combinatie met de baksteenindustrie. De focus van het project ligt op deze oeverwal van de Gendtsche Polder, met daarop de bebouwing en de aangrenzende gronden.

1.3 Rapportage en status

Dit rapport geeft een onderbouwing van het definitieve ontwerp. Het bevat alle inrichtingsmaatregelen die voortvloeien uit het plan. Voor een aantal maatregelen, waaronder de bouwlocaties, is een bestemmingswijziging noodzakelijk. Hiervoor wordt medio 2015 een ontwerp bestemmingsplan ter visie gelegd. Bovendien zijn diverse vergunningen noodzakelijk, onder andere op grond van de Waterwet, Flora- en faunawet (onthefing) en de Natuurbeschermingswet. Deze vergunningen doorlopen een eigen wettelijke procedure. Daar waar mogelijk streven we er naar om zo veel mogelijk procedures parallel te schakelen.

Met het ter visie leggen van het ontwerp bestemmingsplan, willen de initiatiefnemers een belangrijke stap zetten met de ontwikkeling van de oeverwal. De middelen zijn immers beschikbaar en bij de partijen is overeenstemming over de gewenste ontwikkelingsrichting.

1.4 Doelstellingen gebiedsontwikkeling

Het provinciale programma WaalWeelde richt zich op de duurzame inrichting van de uiterwaarden

langs de Waal. Voorop staat het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de Waal en haar uiterwaarden. Dit wordt bereikt door het in samenhang oppakken van doelen op het gebied van rivierveiligheid, natuur, recreatie, wonen, economie en cultuurhistorie. De Oeverwal Gendtsche Polder maakt onderdeel uit van het programma WaalWeelde. In dit kader zijn voor de Gendtsche Polder een aantal doelstellingen afgesproken. De doelen komen voort uit diverse beleidsstukken en de geschetste problemen en kansen die duidelijk werden tijdens werksessies en gesprekken met belanghebbende partijen.

Wateropgave

Voor het gebied geldt geen beleidsmatig vastgestelde opgave voor rivierverruiming met het oog op een te behalen waterstandsdeling bij hoog water. Voor het project Oeverwal Gendtsche Polder wordt nu uitgegaan van een ontwerp dat zo min mogelijk effecten heeft op de rivier. De ingrepen staan toekomstige rivierverruimende maatregelen niet in de weg.

Natuurontwikkeling

De Gendtsche Polder maakt onderdeel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natura 2000 (Vogel- en Habitatrichtlijn). In het kader van de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) is het Rijk verantwoordelijk voor functiewijziging en inrichtingsmaatregelen ten behoeve van natuur, passend bij rivieruiterwaarden. Het doel is circa 19 hectare nieuwe natuur te ontwikkelen, naast circa 7 ha herinrichting van bestaande natuur. Bovendien biedt de uiterwaard ruimte voor de ontwikkeling van een aantal zeldzame natuurtypen die in het kader van het Beheerplan Natura 2000 Rijntakken behouden en ontwikkeld dienen te worden. Denk daarbij aan ooibos en leefgebied voor de kamsalamander. Tevens is jaarrondbegrazing wenselijk voor een na-

Zicht vanaf de winterdijk over de Polder, oostzijde plangebied.

Zicht over de inrit naar nummer 37.

Zicht vanaf de Polderkade richting nummers 27, 30 en 31.

Zicht vanaf de Polderkade over de weides bij de manege.

Zicht op nummer 32a.

Zicht vanaf de Polderkade richting nummer 32a.

tuurlijker beheer. Het vergroot de soortenvariatie en zorgt ervoor dat de uiterwaard niet teveel verruigt, waarmee opstuwing van de rivier bij hoogwater wordt voorkomen. Om jaarrondbegrazing mogelijk te maken is een hoogwatervrije vluchtplaats noodzakelijk.

Wonen

Voor het bestaande vastgoed in overheidseigendom wordt een nieuwe bestemming gezocht die past bij het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de Gendtsche Polder. Deze opgave komt voort uit de wens van de overheid om een deel van het geïnvesteerde vermogen terug te verdienen. Om de nieuwe functies mogelijk te maken, wordt ontsierende bebouwing, in bezit van de Staat, gesloopt. Bovendien worden verontreinigde locaties gesaneerd. Herbouw vindt plaats op riviertechnisch gunstige locaties, die nu als hoogwater vergund terrein zijn aangeduid. Per saldo verdwijnt een fors volume aan bebouwing. Een doel van het project is de herbouwlocaties planologisch en vergunningtechnisch te regelen. In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de staat van oplevering van de verschillende bouwlocaties, zoals verder uitgewerkt in hoofdstuk 3. De Staat is zelf verantwoordelijk voor het verkopen van het vastgoed.

Infrastructuur

Het verbeteren van de verkeersveiligheid en de ontsluiting van het gebied, speciaal rondom Polder 32a en de manege, zijn bekeken. Bij hoogwater staan delen van de weg onder water en raken woningen tijdelijk onbereikbaar over de weg. Bovendien is de verkeersveiligheid bij hoogwater een probleem, vanwege het frequente rijden van breed en zwaar vrachtverkeer over het smalle wegprofiel. Het verbeteren van deze situatie is een doelstelling van het project.

Cultuurhistorie

De geschiedenis van het gebied, het historisch gebruik en de verkaveling vormen de basis voor het ontwerp. Dit wordt, waar mogelijk, versterkt in het landschap of in specifieke objecten.

Recreatie

Het planproces met de omgeving heeft onderdelen aangedragen voor een verbetering van de recreatief toeristische mogelijkheden in de uiterwaard, in overeenstemming met de gemeentelijke visie 'Dijk als as van ontwikkeling'. Het gebied wordt beter ontsloten voor recreanten en bewoners, onder andere door het verbeteren van fiets- en wandelroutes. Ook is in het kader van 'Bakens langs de Waal' een kunstuiting voorzien.

Economie

De maatregelen bevorderen de leefbaarheid en de vitaliteit van het gebied en de hierin liggende bedrijven. Deze bedrijven zijn geraadpleegd (onder andere steenfabriek Rodruza, camping Waalzicht) om hun wensen en belangen in beeld te krijgen en voor zo ver mogelijk meegenomen in het plan. Voor de herbouwlocaties wordt ingezet op de functie wonen, in combinatie met kleinschalige economische functies.

Zicht vanaf de Suikerdam naar nummer 37.

Zicht vanaf de Polderkade richting Mefigro.

Restanten van de steenfabricage op het Ganitta-circuit.

De Kaaksedam is gedeeltelijk beplant.

De Kaaksedam is zichtbaar vanuit de omgeving.

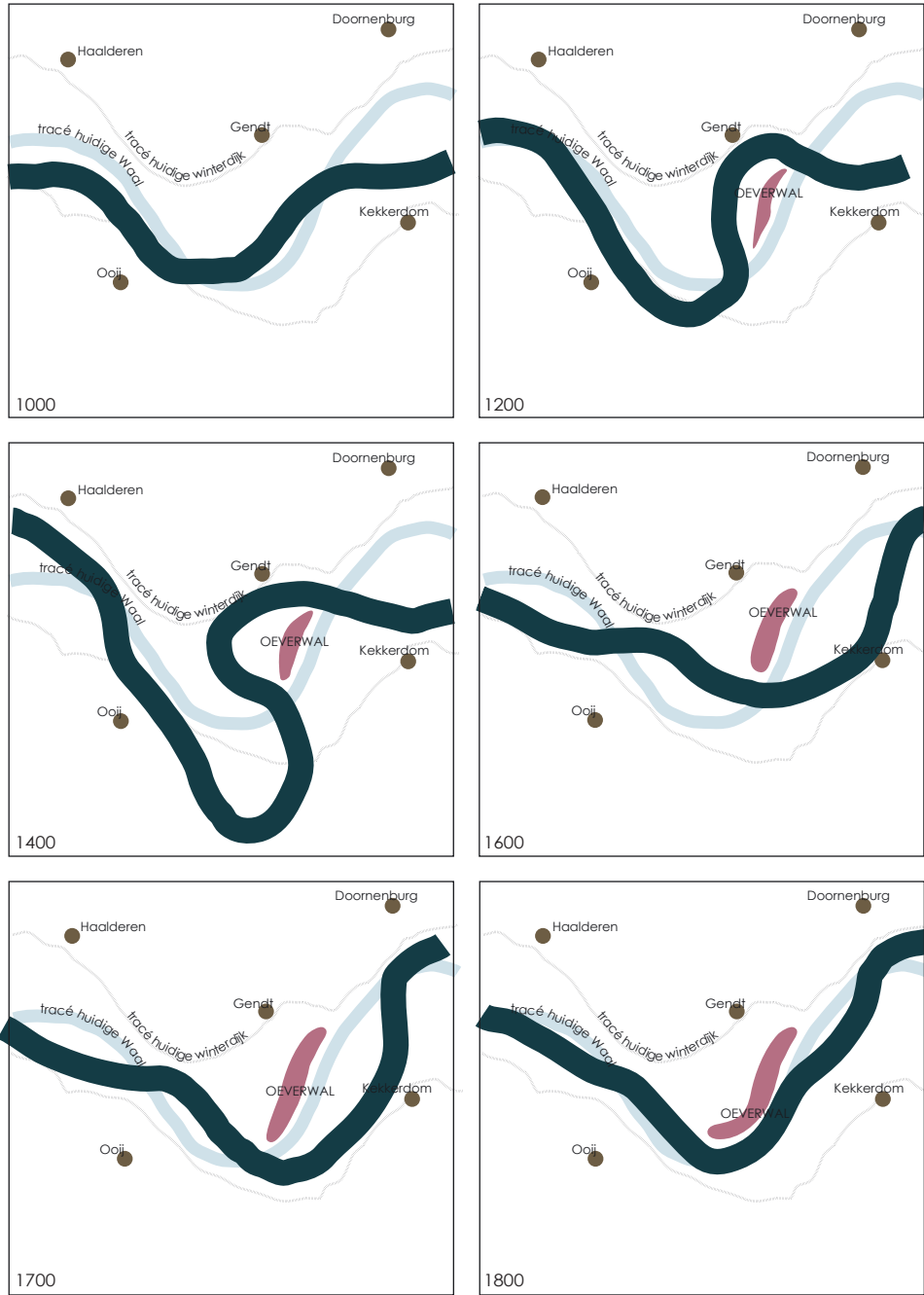

De schuren op het erf van Groningen.

2. Ontwerputgangspunten

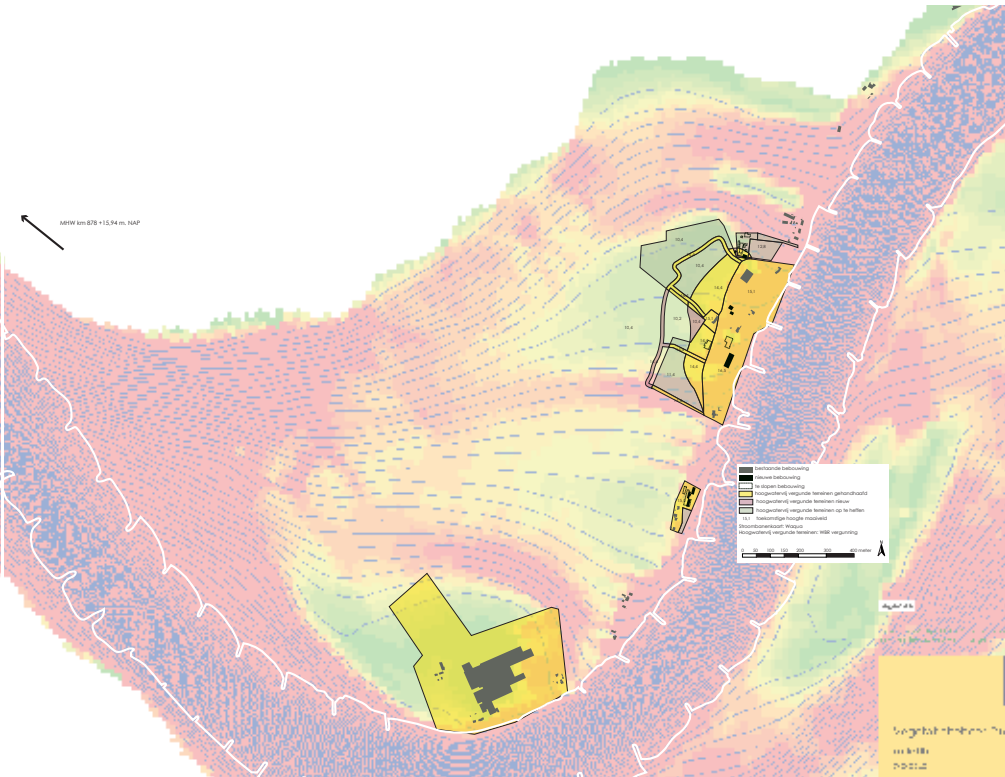
2.1 Ontstaansgeschiedenis

In de onderstaande serie kaarten is de loop van de Waal van 1000 tot 1800 te zien. Bijzonder is dat de rivier in 1000 ongeveer op dezelfde locatie lag als nu. In donkerroze staat de oeverwal ingetekend. Te zien is dat deze voor 1200 is ontstaan en sindsdien niet meer door de Waal is doorsneden. Deze historische bewoningsplaats aan de rivier is dus al ruim 800 jaar oud (uit; Gendt, tussen stad en dorp).

Loop van de Waal in de loop der tijd.

Een belangrijke functie van de Gendtsche Polder is het waterbergend vermogen van de rivier. Tijdens hoog water kunnen hier vele kubieke meter rivierwater door stromen. Deze doorstroming is erg belangrijk voor de veiligheid en daarom dient er zo min mogelijk opstuwing te zijn in de vorm van beplanting of bebouwing. Op de stroombanenkaart is goed te zien waar wel en niet gebouwd kan worden.

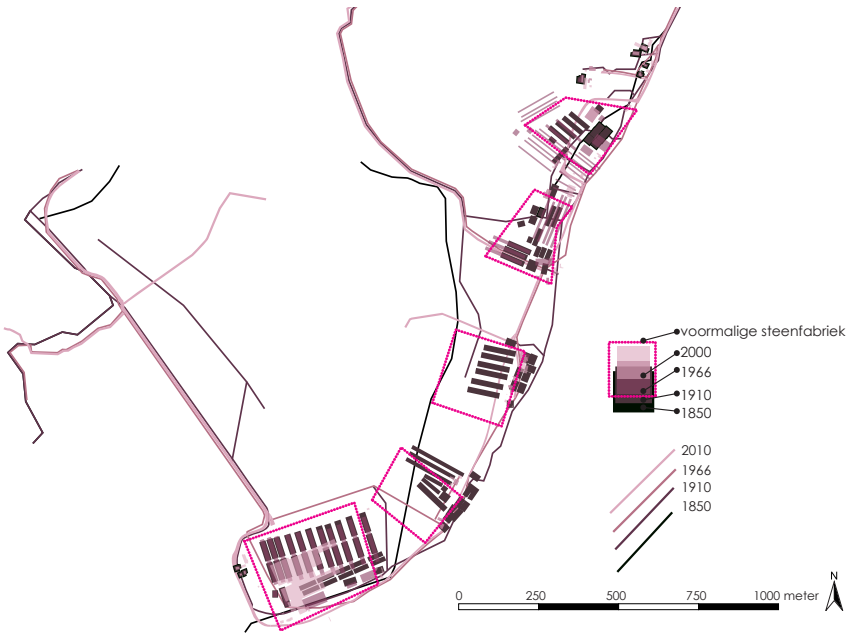

Stroombanenkaart met opstuwingen.

Opvallend is dat de wegen in de Polder constant van plek wisselen. In 1850 liep vanaf de dijk bij de huidige camping een doodlopende weg naar een klein aantal woningen. De andere kant van de uiterwaard werd ontsloten vanaf het noorden. Rond het hoogtepunt van de baksteenfabricage was het aantal wegen in het gebied erg hoog.

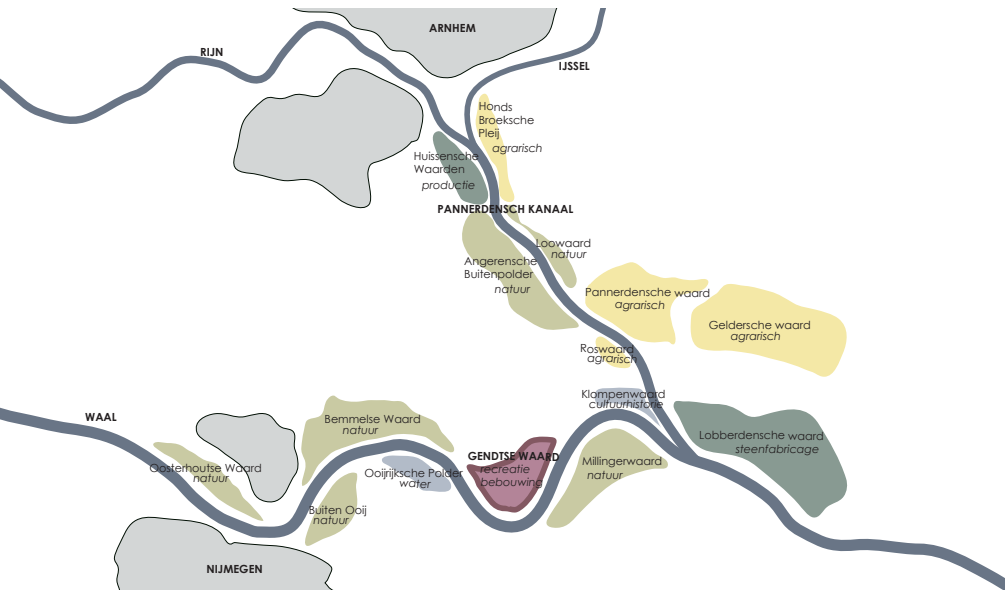
In die tijd was er ook halverwege de oeverwal een mogelijkheid naar de dijk te komen, via de Kaaksedam. Tegenwoordig is deze route alleen nog toegankelijk voor wandelaars. Typisch zijn de verschillende ontsluitingen rondom de huidige huisnummers 24 tot en met 44. De weg heeft hier om de zoveel jaar een ander tracé gehad.

Kenmerkend aan de Gendtsche Polder ten opzichte van de omliggende uiterwaarden is het voorkomen van een veelheid aan verspreid liggende bebouwing op de oeverwal. Dit is door de eeuwen

Bebouwing en infrastructuur door de jaren heen.

heen ontstaan en deels ook weer verdwenen. Vooral tijdens de periode van baksteenfabricage was er veel bebouwing in de uiterwaard. In 1910 waren er zelfs vijf steenfabrieken op de Gendtsche oeverwal actief. Kenmerkend zijn de huidige erven die als overblijfsels op de hogere plekken van de oude fabrieksterreinen staan. Dit unieke kenmerk tegenover de doorgaans 'groene' uiterwaarden van de Waal is tevens een reden om juist in deze uiterwaard te zoeken naar geschikte locaties voor duurzame en innovatieve woonvormen.

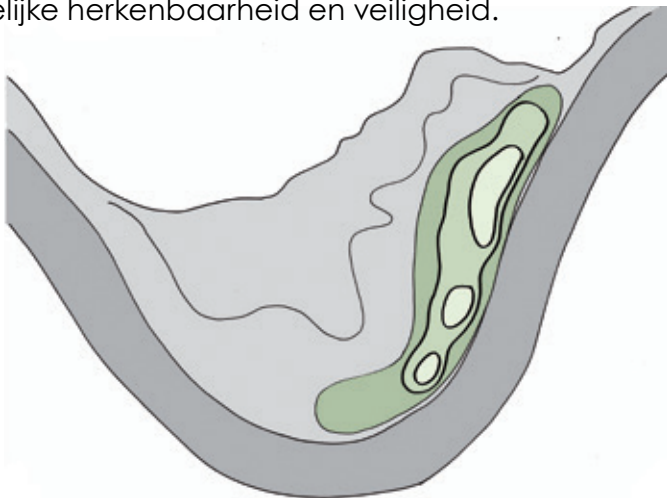

De kenmerken van de Gendtsche Polder ten opzichte van andere uiterwaarden.

2.2 Ruimtelijke opbouw

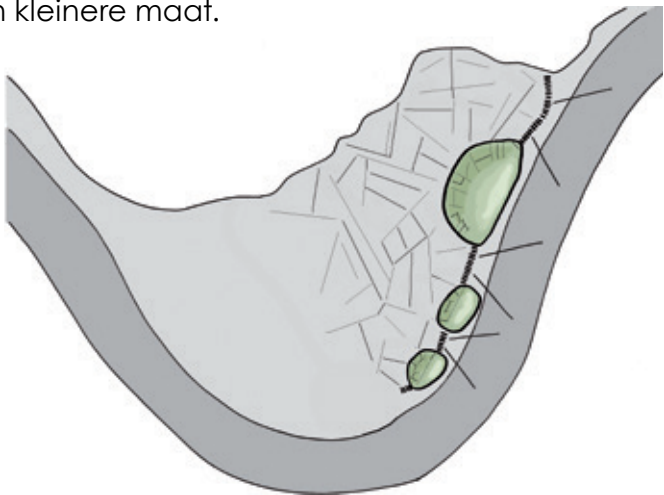
Landschap is de basis

Het bestaande landschap vormt de basis voor nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt is bij nieuwe de ontwikkelingen voor bijvoorbeeld infrastructuur, recreatie en wonen zoveel mogelijk aan te sluiten bij de hoge en droge gronden van de oeverwal; daar waar van oudsher ook de bewoning aanwezig was. Hoog en droog zorgt voor landschappelijke herkenbaarheid en veiligheid.

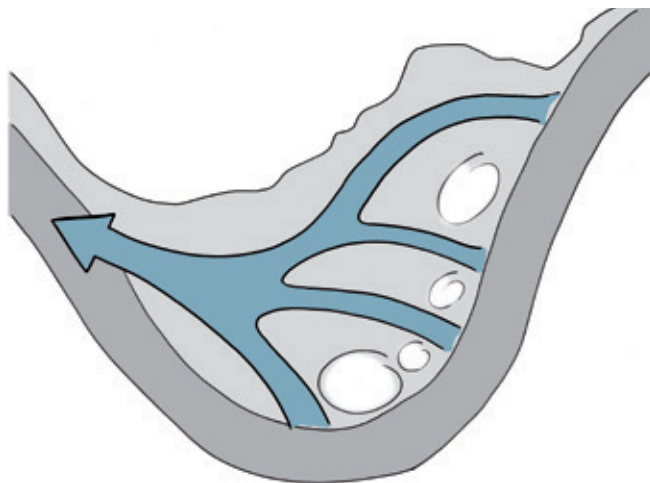
Ruimtelijke geleding oeverwal behouden

De oeverwal bestaat uit een reeks van hogere verdichte plekken, versus open vensters. Respecteer en versterk de verschillen in maatvoering bij de ingrepen. Aan de oostzijde van de oeverwal ligt de Waal, met een grote maat en openheid. Laat bijvoorbeeld de nieuwe gebouwen hierbij aansluiten. Dit, in contrast met de westzijde van de oeverwal waar kleinschalige verkavelingen en beplanting zorgen voor een kleinere maat.

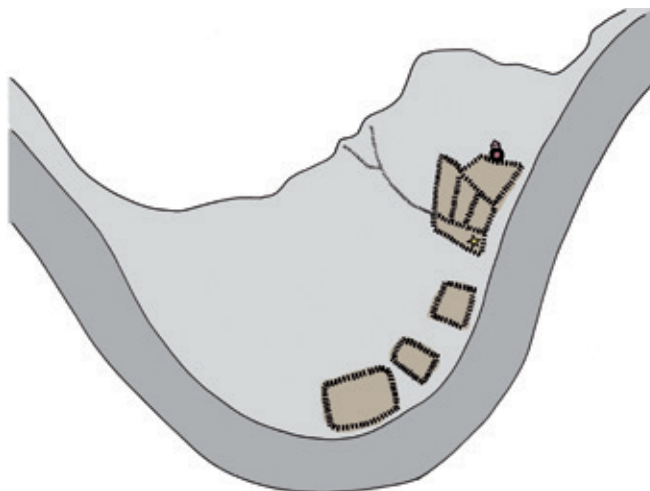
De rivier bepaalt wat kan en mag

Houdt rekening met de rivierdynamiek die erg kan variëren in tijd en plaats. Zorg dat de rivier bij hoog water altijd haar bergend vermogen kan behouden, door geen ontwikkeling toe te staan in de stroombanen van de rivier. Kies bovendien voor rivier gebonden natuurontwikkeling, rekening houdend met de grondslag en gemiddelde overstromingsfrequentie. Zoek oplossingen voor hoogwater-vluchtplekken daar waar ze horen: op de hoge gronden op de oeverwal.

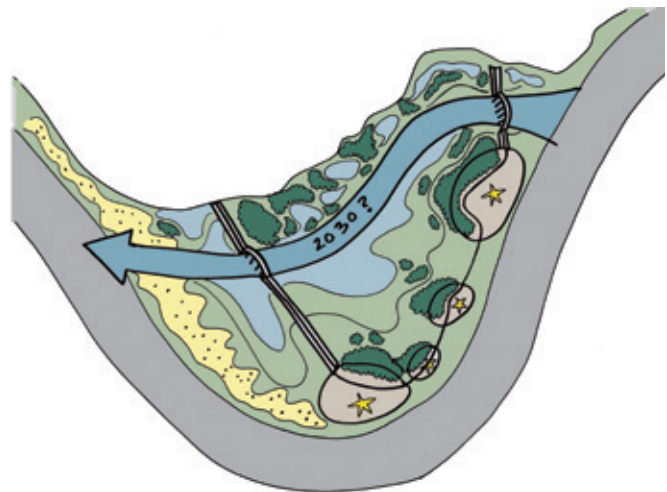
Cultuurhistorie als drager en inspiratiebron

Versterk de cultuurhistorie en gebruik de cultuurhistorisch waardevolle structuren als inspiratiebron voor en drager van nieuwe ontwikkelingen. Voor de woonopgave is de historie van de baksteenfabricage leidend. De recreatie sluit aan bij de historie van de 'Oranje-Limes', de tijd van wachttorens, redoutes, de Gouden Eeuw en Prins Maurits. Zo kan elke laag uit onze historie zichtbaar worden gemaakt.

Duurzame oplossingen

Maak eventuele plannen voor rivierverruiming in de toekomst niet onmogelijk en faciliteer oplossingen nu al waar mogelijk. Bij de verdere ontwikkeling dient ook nagedacht te worden hoe te komen tot een goede en duurzame beheersituatie van de publieke ruimten. Jaarrondbegrazing is een gewenste beheersvorm met het oog op te ontwikkelen natuurlijke variatie. Dat brengt met zich mee dat bij hoogwatersituaties er een veilige hoogwatervluchtplaats aanwezig moet zijn.

2.3 Spelregels herontwikkeling vastgoed

Herbouwlocaties

Om de ruimtelijke kwaliteit van de oeverwal te vergroten worden de gebouwen van de Staat (met uitzondering van de manege) gesloopt. Dit vastgoed heeft veelal een lage bouwkundige kwaliteit en is niet geschikt voor hergebruik. Daarnaast worden gebouwen van Polder 37 gesloopt omdat deze om rivierkundige redenen op de verkeerde plek staan. Bij hoog water lopen ze geregeld onder water en vormen ze een obstakel in de stroombaan.

De nieuwbouw is geïnspireerd door de tijd van baksteenfabricage. Tussen 1900 en 1970 stonden er in de Gendtsche Polder verschillende bouwwerken die elk hun functie hadden in de industrie. Ze varieerden in functie en maat van kleine arbeiders(rijtjes)-woningen, via chique directeurswoningen, tot langgerekte droogloodsen en grote steenfabrieken. Elk van deze elementen komt in de herbouw terug, allen met een nieuwe functie. Er worden drie herbouwlocaties onderscheiden:

1. Moscou (Polder 22)
2. Dorsemagen (Polder 32a)
3. Villa Waalzicht (Polder 37)

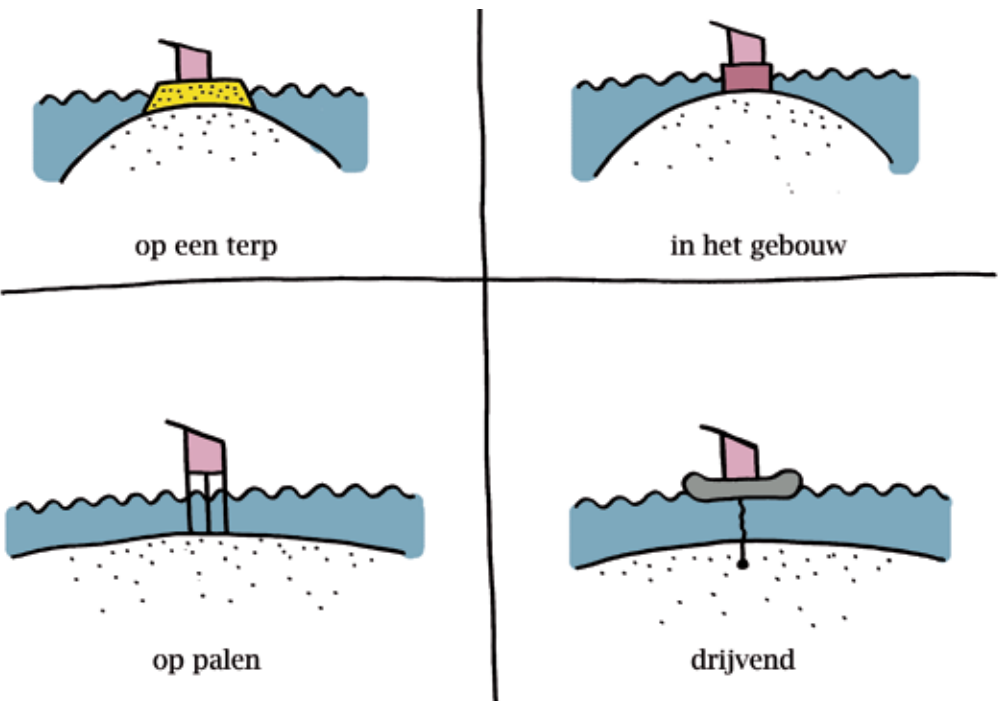
Verder voorziet het plan dat op het terrein van de camping en de manege een bedrijfswoning kan worden gebouwd. Dit bouwrecht dient met het vaststellen van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt te worden. Per saldo wordt een fors volume meer gesloopt dan wordt terug gebouwd.

Hoogwatervrij bouwen

Hoogwatervrij bouwen is geen harde eis, maar wel een aanbeveling voor de toekomstige eigenaar. Voor de lange termijn is het verstandig om de drempelhoogte van woningen en bedrijven te leggen op het door Rijkswaterstaat bepaalde maatgevend hoogwater (15,4 m +NAP). Dit betekent dat bij de herbouw soms een hoogteverschil met het bestaande maaiveld overbrugd moet worden, bijvoorbeeld door te bouwen op een plint.

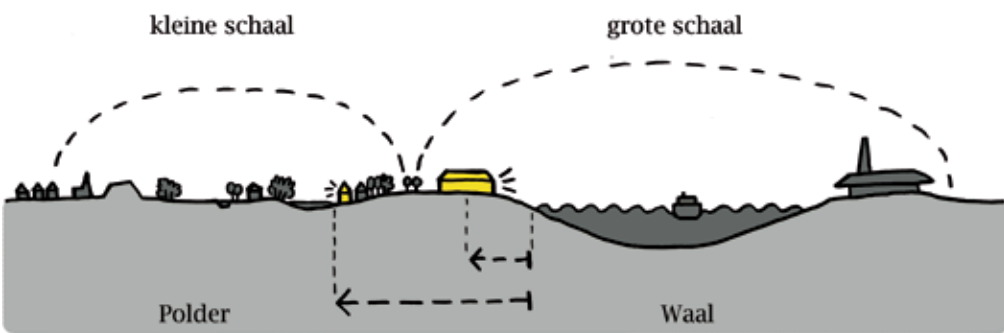
Duurzaam bouwen

Juist in dit bijzondere natuurgebied is het goed om te kijken naar duurzame bouw met een innovatief karakter. Denk daarbij bijvoorbeeld aan eigen energieopwekking, gebruik van de zonkant in oriëntatie van woningen en de scherpere EPC (Energieprestatiecoëfficiënt) norm van de woningen, maar bijvoorbeeld ook materiaalgebruik van de woningen en slim omgaan met ruimtegebruik in verband met hoogwater.

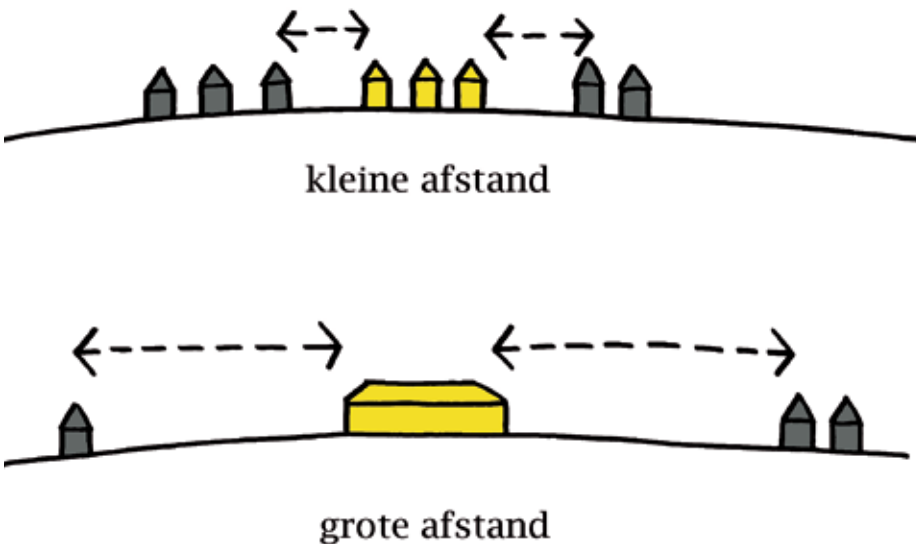

Positionering bouwlocaties

De afstand tot de rivier bepaalt de grootte van het bouwvolume. Nieuwe volumes passen zich aan, aan de schaal van het landschap waar het zich in bevindt. Binnen deze uiterwaard is dat enerzijds de enorme, grote schaal van de Waal, daar waar direct zicht is op de rivier. Hier is een groter volume passend, denk aan de maat van een kleine historische steenfabriek. Anderzijds is er de veel kleinere schaal van de Polder met haar besloten delen, fijnere verkaveling en beplanting, waar de rivier buiten het zicht ligt. Hier is een kleinere maat bebouwing juist passender, denk aan de maat van een grote woning.

De afstand tot de bestaande bebouwing bepaalt de grootte van het bouwvolume. Naast de schaal van het landschap is ook de afstand tot de bestaande bebouwing bepalend voor de maatvoering van de nieuwe volumes. Herbouw in dezelfde maat past beter bij de bestaande woningen, terwijl een groter volume meer ruimte om zich heen nodig heeft.

3. Definitief Ontwerp

Huidige situatie

Bestaande situatie GBKN

Bestaande wateroppervlakt

Bestaande bebouwing opstal

Bestaande boom

Waterveiligheid

11.1 Verwijderen vegetatie

2.1 Sloop / sanering Polder 37

2.2 Verwijderen innt

Natuurontwikkeling

11.1 Verwijderen vegetatie

3.1 Maaiveldvolgend ontgraven insteek talud Teen talud

3.2 Aanbrengen afstering Afschiding van begrazingseenheid

4.1 Herprofielenvophogen droogveldkades

4.2 Aanleg wandelpad (onvermard)

4.3 Aanplant (struweel-)vegetatie

4.4 Aanbrengen afstering Bescherming inplant tegen grazers

4.5 Aanbrengen doorgang in afstering

4.6 Veedoorsteiken

4.7 Afschermende beplanting polder 30 en 31 (haag)

5.1 Sloop Polder 27

5.2 Ophogen opgang naar weg en terp

5.3 Realiseren poelen + bodemdepte NAP

5.4 Aanbrengen voorziening voor ontwatering

5.5 Opruimen terrein

6.1 Verwijderen oude trace Polderweg

6.2 Ophogen terrein tot 15.00+ NAP

7.1 Ontwikkelen hardhout ooibos spontane ontwikkeling

7.2 Ontwikkelen hardhout ooibos aanplant

8.1 Ontwikkelen zachthout ooibos spontane ontwikkeling

8.2 Ontwikkelen zachthout ooibos Aanbrengen kernen Struikwigen (Strak aan kant raster en organisch aan kant spontane ontwikkeling)

8.3 Ontwikkelen zachthout ooibos aanplant

8.7 Aanbrengen afstering Ooibos uitsluiten van begrazing

Recreatie, cultuurhistorie & infrastructuur

9.1 Aanleg recreatieplekken

10.1 Struipad langs voet winterdijk

10.2 Struipad langs de Waal bij hoogwatervluchterp

10.3 Aanbrengen klaphokjes in huidige afstering

11.1 Aanleg fothpad op Kaaksedam

11.2 Aanbrengen veerooster/ fietssius

11.3 Aanleg brug

12.1 Aanleg nieuw trace Polderweg

12.2 Aanleg passeerstroken

12.3 Aanleg veeroosters in combinatie met doorgang in afstering

12.4 Aanplant Esdoornlaan

12.5 Sloop ruine

12.6 Aanpassen bestaand trace Polderweg

13.1 Realisatie kunstwerk Dijk van een wijf

(Her)bouwlocaties

16.1 Sloop / sanering Polder 32a

16.2 Ophogen en saneren terrein tot 16.00+ NAP

17.1 Ophogen terrein Villa Waalzicht tot 14.00+ NAP

17.2 Aanleg toegangsweg Villa Waalzicht

18.1 Sloop / sanering Polder 22

18.2 Opruimen terrein

Onderstaande nummers verwijzen naar het maatregelenoverzicht, zoals op kaart weergegeven, welke ook als bijlage bij het ontwerp bestemmingsplan is opgenomen.

3.1 Waterveiligheid

1. Verwijderen opstuwende vegetatie

Opstuwende vegetatie in de stroombaan die ontstaat bij zeer hoog water wordt verwijderd. Het gaat om enkele bomenrijen en solitair gelegen bomen, zoals aangegeven op de maatregelenoverzicht. Een deel van het noordelijk gelegen stuk bos grenzend aan de dijk blijft gehandhaafd vanwege de aanwezigheid van o.a. vleermuizen. Herplant vindt plaats buiten de stroombaan. Hiernaast worden ook buiten de stroombaan bomen gekapt, om overige maatregelen uit te kunnen voeren.

2. Locatie Polder 37

De kavel van Polder 37 is eerder aangekocht door BBL. De gebouwen staan ongunstig in de stroombaan en lopen bij hoog water geregeld onder water. De locatie wordt deels ingezet voor herbouw, zoals beschreven onder Villa Waalzicht en deels voor natuurontwikkeling. Binnen het project worden de gebouwen gesloopt, met uitzondering van een oude steenoven die ook dienst heeft gedaan als kelder. Deze oven krijgt in het bestemmingsplan een beschermde status vanwege zijn bijzondere cultuurhistorische waarde. De bestaande oprit wordt verwijderd. Verontreinigde grond wordt ontgraven, afgevoerd en waar nodig aangevuld met gebiedseigen grond. Bovendien wordt het aanwezige asbest in de gebouwen op verantwoorde wijze verwijderd. Met de verdwijning van bebouwing, verdwijnen ook verblijfplaatsen voor o.a. de steenuil. Daarvoor moeten mitigerende maatregelen worden getroffen.

3.2 Natuurontwikkeling

3. Maaiveldvolgend afgraven (perceel Suikerdam)

Een perceel in de noordwestzijde van de uiterwaard, tegen de Suikerdam, wordt met het oog op de ontwikkeling van natuur afgegraven. Het ontgraven volgt het maaiveld en verlaagt het bestaande maaiveld met een vaste maat van 50 centimeter. De vrijkomende grond wordt hergebruikt binnen het plangebied. Het perceel wordt uitgerasterd en door het inzetten van een maaibeheer kan de natuur zich ontwikkelen tot glanshaverhooiland.

Begrazing met koeien

Zicht vanaf de winterdijk, links camping Waalstrand.

Op het afgegraven perceel zal glanshaverhooiland zich ontwikkelen.

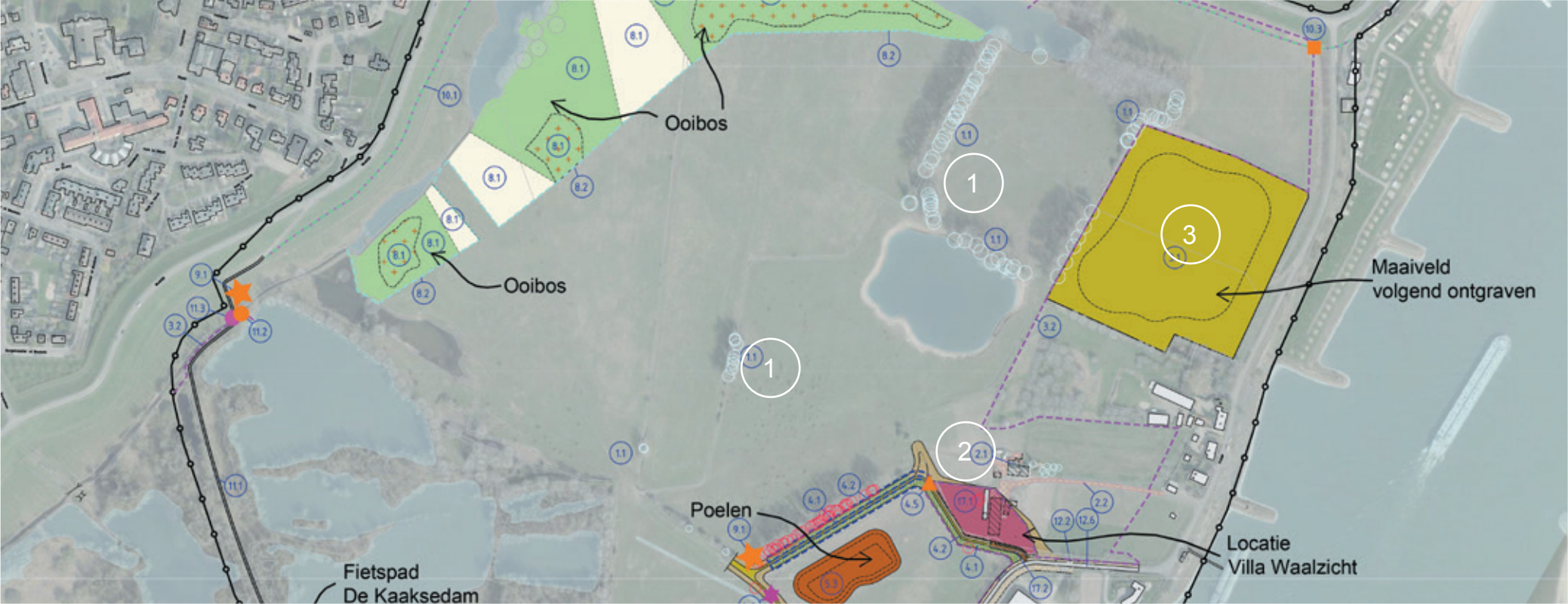
Het begrazingsgebied wordt toegankelijk voor wandelaars.

Onderlangs de dijk ligt een gemaaid struinpad.

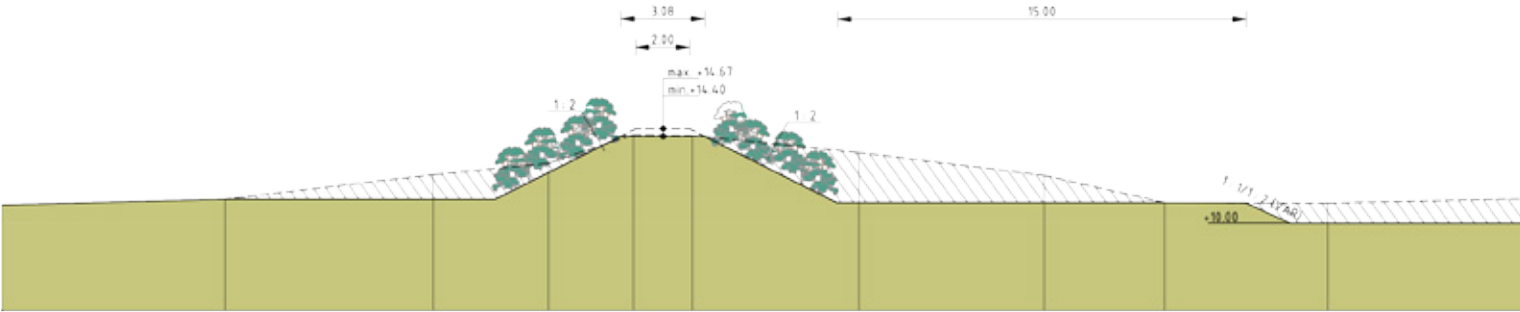

Langs de winterdijk ontstaat hardhoutooibos.

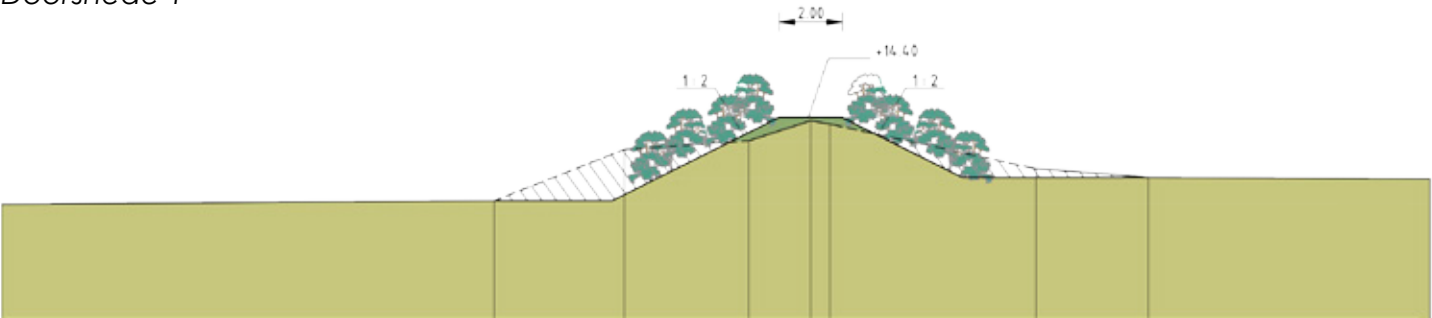

4. Kades hoogwatervluchtplaats

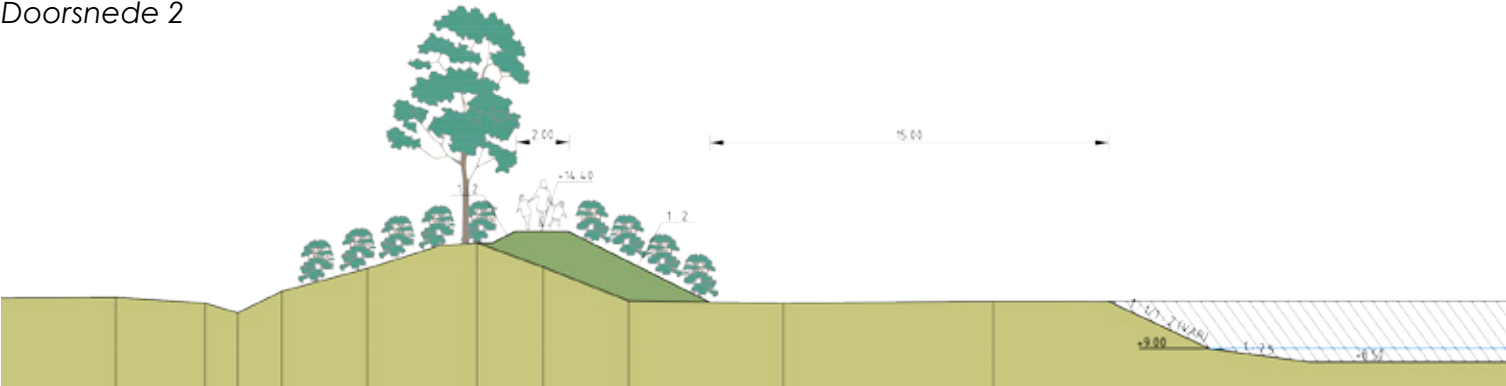
In het gebied ten noorden van de Kaakse dam bevinden zich verschillende kades. Voorheen dienden deze kades als waterkering voor droogvelden, waar bakstenen te drogen werden gelegd. De kades krijgen een nieuwe functie, namelijk als waterkering van een hoogwatervluchtplaats. Bij hoog water trekt het vee en wild vanzelf naar deze locatie. De kades worden zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat hersteld. De buitenkade wordt waar nodig opgehoogd tot een minimale hoogte van 14,40+ NAP. Daarmee overstromen deze gemiddeld minder dan eens in de 25 jaar. Om ophoging mogelijk te maken wordt aanwezige beplanting verwijderd. Aan weerszijden van het talud wordt nieuwe struweelvegetatie aangeplant. Bijzondere beplanting blijft gehandhaafd. Daar wordt naar andere oplossingen gezocht, om zodoende de kade toch op de gewenste hoogte te brengen. De tussenkades krijgen geen extra ophoging, maar worden geherprofileerd. Op de kades komen onverharde wandelpaden. De kruinbreedte van de kades zijn minimaal 2 meter. Op deze manier kunnen de wandelpaden over de kades worden onderhouden. Er komt tijdelijke afrastering rondom de kades en plantvakken, totdat het struweel voldoende ontwikkeld is. Dit ter bescherming van de inplant in de taluds tegen grazers. Op een aantal locaties wordt een veedoorsteek gemaakt waar het vee de kade kan passeren.

Doorsnede 1

Doorsnede 2

Doorsnede 3

De kades rondom de vluchtplaats worden hersteld.

5. Droogvelden hoogwatervluchtplaats

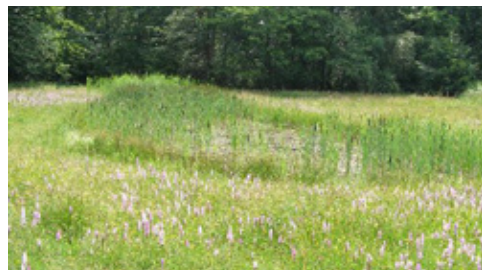
De voormalige droogvelden worden ontwikkeld tot natuur die -samen met de hierna beschreven terp- als hoogwatervluchtplaats kan dienen. Anno nu zijn er nog drie herkenbare droogvelden. In de droogvelden worden een aantal laagtes of poelen gegraven. Dit ter versterking van het leefgebied van onder andere de kamsalamander; een opgave in het kader van Natura2000. De poelen krijgen een diepte van 12m +NAP naar 8m +NAP, waardoor deze in contact met het grondwater komen. De bodem wordt voorzien van een kleilaag. Daarmee ontstaat een potentieel leefgebied voor de kamsalamander. Ter plaatse van een kleine bodemverontreiniging in het noordelijk gelegen droogveld wordt niet ontgraven. Het meest zuidelijke droogveld is in gebruik geweest als autocrosssterrein (het Gannita-circuit). Het nog aanwezige asfalt wordt zo veel mogelijk afgevoerd of waar mogelijk verwerkt in het project. De gebouwen en verharding van het Mefigroterrein, Polder 27, worden gesloopt en verwijderd. Rondom de kavels van Polder 30 en 31 wordt een haag geplant, waardoor een natuurlijke afscheiding ontstaat. Vrijkomende grond wordt gebruikt om de hoogwatervluchtterp te realiseren, waardoor door het hoogteverschil een geaccentueerd terrein ontstaat. Er komt een aflaatvoorziening die ervoor zorgt dat de droogvelden weer snel droog kunnen vallen na een overstroming.

Bij extreem hoogwater kunnen de dieren veilig op de terp staan.

6. Terp hoogwatervluchtplaats

Ten oosten van de droogvelden wordt een terp gerealiseerd tot een hoogte van 16,0 m+NAP. Dit gebeurt na de sloop en sanering van het Mefrigo terrein en Polder 32a en b, de sloop van een ingevallen schuur tegenover Polder 25 en het verwijderen van bestaande beplanting. De ophoging van de terp gebeurt deels door het aanbrengen van grond uit het gebied en deels door aanvoer van grond van buiten het gebied. Het zuidelijk deel van de terp wordt onderdeel van de hoogwatervluchtplaats. Bij extreem hoog water -dus minder dan gemiddeld eens in de 25 jaar- zullen de grazers en eventueel wild zich hier kunnen verzamelen. Dit deel van de terp heeft een oppervlakte van 1 hectare en biedt ruimte aan ongeveer 50 dieren. Het noordelijk deel van de terp wordt de bouwlocatie Dorsemagen, zoals verder beschreven onder maatregel 16. De terp loopt in het oosten tot aan de aanwezige leikade, die zijn functie behoudt. Het tracé van de Polderweg tussen Polder 32a en 26 wordt verwijderd. Door de verlegging van de weg verliest dit weggedeelte namelijk zijn functie. Ten behoeve van de ontsluiting van Polder 24 t/m 26 wordt een deel van de Polderweg behouden, namelijk tot en met de coupure van de particuliere waterkering van deze woningen. Daarmee verandert de situatie voor deze waterkering niet.

Poelen voor kamsalamanders.

Restanten baksteenindustrie op Gannita-circuit worden gesloopt.

Mefrigo (gezien vanaf de Kaaksedam) wordt gesloopt.

7. Hardhoutooibos

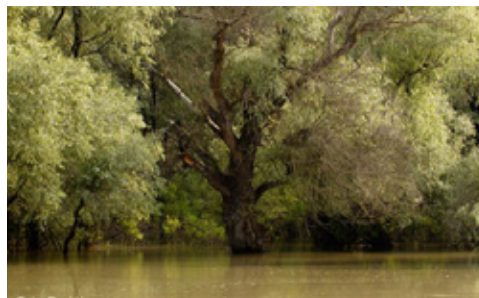
Ter hoogte van de herbouwlocatie Moscou wordt aan de westzijde van de Polderweg een perceel van ruim 1,7 ha ingericht als hardhoutooibos, eigendom van Staatsbosbeheer. Horsten worden beplant, waarna het bos zich verder spontaan kan ontwikkelen. De aanleg van het ooibos biedt een nieuwe foerageerplek ter compensatie van het aantasten van bestaande foerageerplekken van vleermuizen.

8. Zachthoutooibos

Aan de noordwest rand van de uiterwaard, tegen de dijk, wordt zachthoutooibos op terrein van Staatsbosbeheer ontwikkeld. Deze wordt deels ingepland. Een aantal zichtlijnen worden uit gerasterd waardoor deze onderdeel wordt van de begrazingseenheid van Staatsbosbeheer. Hierdoor blijven de zichtlijnen open. Het gaat daarbij om zichtlijnen vanaf de dijk naar markante punten in het gebied. Ook dit bos dient deels als compensatie voor te kappen bomen elders in het gebied en als nieuwe fourageerplek voor vleermuizen.

Het perceel ter hoogte van Moscou wordt ooibos

Ooibos met hoog water.

Ooibosontwikkeling met open plekken.

3.3 Recreatie, cultuurhistorie & infrastructuur

9. Recreatieplekken

Er worden drie recreatieplekken aangelegd met gebiedsspecifieke of landschappelijk ingepaste elementen en/of meubilair. Het meubilair zal worden gemaakt van hout uit het gebied.

10. Struinenpaden

Onderlangs de bandijk, aan uiterwaardzijde, wordt een onverhard struinenpad door maaibeheer gerealiseerd. Het pad loopt tussen de camping en het dorp. Daarnaast komt een struinenpad aan de oostkant van de hoogwatervluchterp. De paden worden een aantal keren per jaar gemaaid. Struinen buiten deze paden is overigens ook mogelijk. De kribben blijven toegankelijk.

11. Fietspad Kaaksedam

De Kaaksedam wordt begaanbaar voor fietsers en wandelaars. Het pad wordt gemaakt van asfalt, maximaal 1,50 m breed en krijgt een slijtlaag. De berm wordt aan weerszijden verstevigd met een 40 cm brede rand van grasbetonsteen. Doordat het pad regelmatig overstroomt, moet het verhard worden om te voorkomen dat het niet wegspoelt. Aan begin en einde van het pad (Waaldijk en Polder) wordt een obstakel in de vorm van een fietssluis neergezet om de toegankelijkheid voor brommers te verhinderen danwel te bemoeilijken. Dit obstakel wordt gecombineerd met een veewering aan de zijde van de Waaldijk. De passage van het fietspad met de watergang aan de voet van de dijk vindt plaats door middel van een brug. Het fietspad passeert een watergang en door middel van een brugvoorziening wordt deze passage mogelijk gemaakt. De beperkte toegankelijkheid wordt geregeld door een verkeersbesluit van de gemeente Lingewaard met bijbehorende bebording.

Over de Kaaksedam komt een pad voor fietsers en wandelaars.

De Kaaksedam is gedeeltelijk beplant.

12. Polderweg

De Polderweg is nu voor een groot deel in eigendom van de Staat. De weg wordt ter hoogte van het Mefigro terrein en het voormalige Gannitta-circuit omgelegd, waardoor het een logischer en veiliger verloop krijgt. Verder vormt de weg een logische afronding van de oeverwal, doordat het op de overgang van hoog naar laag ligt. Het nieuwe wegtracé komt op 15,5m +NAP te liggen. Samen met het bestaande deel van het tracé in eigendom van de Staat, krijgt de weg een breedte van 4,0 meter met daarbij aan beide zijden een rand van 40 cm grasbetonsteen. De weg wordt aangelegd in asfalt met een slijtlaag en voorzien van een aantal passeerstroken van hetzelfde materiaal. In het nieuwe tracé van de Polderweg worden twee veeroosters aangelegd voor de oversteekbaarheid van dieren, grazers en wild naar de hoogwater-vluchtterp. Voetgangers en fietsers krijgen naast deze veeroosters een aparte passage. Door middel van een hekwerk is het ook mogelijk om te passeren met paarden en koetsen. De maximumsnelheid wordt verlaagd naar 60 km/uur. De verschillende veeroosters hebben een snelheidremmende werking. Aan de oostzijde van de nieuwe Polderweg

wordt een esdoornlaan aangelegd, in aansluiting op de laan bij de manege. De toeritten van Polder 24 t/m 26 en indien nodig Polder 30 en 31, worden aangepast aan de nieuwe situatie. Ter ontsluiting van Polder 32 en 33 wordt het bestaande deel van de Polderweg gehandhaafd en tevens voorzien van een slijtlaag. Het overig deel, langs de leikade, wordt verwijderd.

De nieuwe Polderweg loopt dwars over het Mefigro-terrein.

Thv Polder 32a wordt de weg verwijderd.

13. Kunstwerk: Dijk van een Wijf

Op de hoogwatervluchtterp is het kunstwerk 'Dijk van een Wijf' voorzien. Dit kunstwerk is het winnende ontwerp in het kader van Bakens langs de Waal en Het geluk van Lingewaard. Het ontwerp is nu verder uitgewerkt. Eerst wordt een ophoging gemaakt van circa 6 meter en 20 meter in diameter. Boven op deze voet komt het kunstwerk, met een hoogte van circa 3 meter. Dit baken wordt een bijzondere belevingsplek langs de Waal.

14. Drukriolering

De gemeente Lingewaard overweegt de aanleg van drukriolering in de Gendtsche polder. Naast de nieuwe woningen is het ook de bedoeling de bestaande woningen aan te sluiten. Daarmee worden de IBA's vervangen. IBA staat voor individuele behandeling afvalwater. Deze IBA's werken veelal niet goed, met hoge beheerslast en soms stankoverlast tot gevolg. Met de aanleg van drukriolering wordt dit verholpen. De gemeente zal met de huishoudens in de polder in gesprek gaan over de

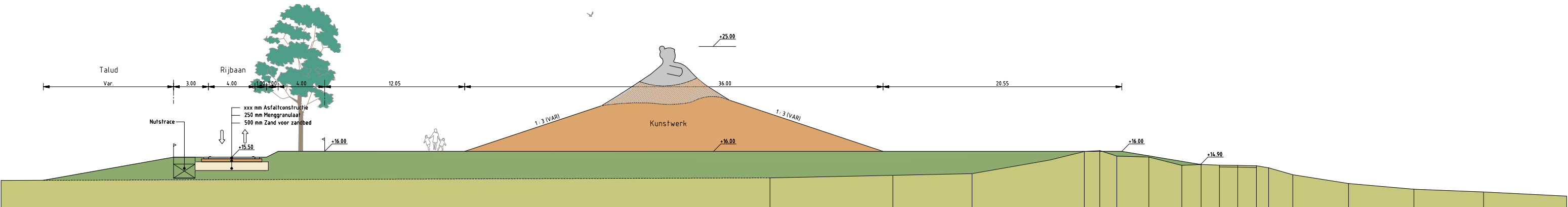
consequenties van deze maatregel en het vestigen van een zakelijk recht voor de aanleg. In overleg met de provincie wordt bekeken wat de voordelen zijn om de engineering en aanleg mee te nemen in het project Oeverwal Gendtsche Polder. Besluitvorming dient nog door de gemeenteraad plaats te vinden.

15. Kabels en leidingen / mantelbuizen glasvezel

Door het plan moeten diverse kabels en leidingen worden verplaatst. Getracht wordt een logischer verloop van de wirwar aan leidingen te realiseren, gebruik makend van de ruimte naast de verlegde Polderweg. Daarover moet nog overeenstemming worden bereikt met de kabelbedrijven. De gemeente onderzoekt ook de mogelijkheden voor de aanleg van een mantelbuis, naast de aanleg van de riolering. Daarmee wordt het voor kabelbedrijven aantrekkelijker glasvezel aan te leggen in de polder.

Bovenop de terp komt kunstwerk 'Dijk van een wijf'.

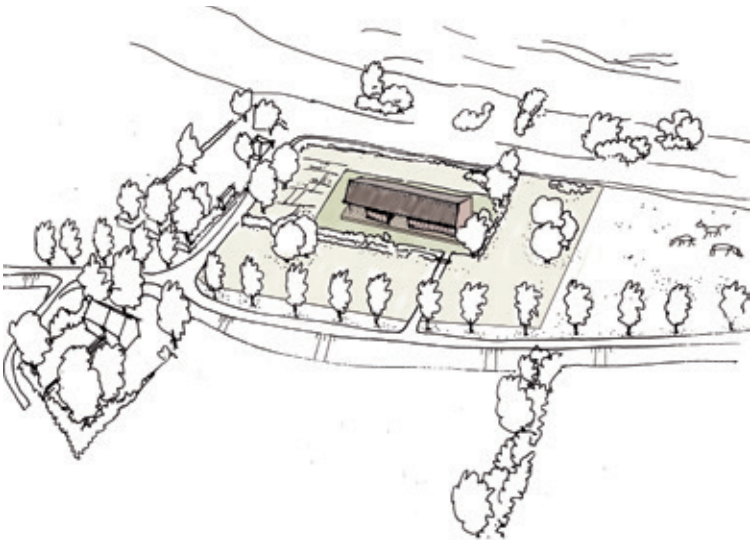

Doorsnede kunstwerk Dijk van een Wijf

16. Locatie Dorsemagen

Het noordelijk deel van de hoogwatervluchtterp zoals omschreven onder maatregel 6 in het maatregelenoverzicht, wordt de bouwlocatie Dorsemagen. Om deze locatie en de Polderweg mogelijk te maken, worden eerst de voormalige bedrijfsgebouwen Dorsemagen (Polder 32a en b) en Mefigro (Polder 27) -beiden in bezit van BBL- gesloopt en wordt het terrein gesaneerd door de ophoging. Daarna wordt het opgehoogd tot 16m+NAP, aansluitend op de hoogwatervluchtterp. De grond blijft na de inrichtingsmaatregelen in eigendom van de Staat. Na vaststelling van het bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en het verlenen van de noodzakelijke vergunningen wordt het perceel verkocht. Het is aan de toekomstige eigenaar binnen deze kaders te bouwen. Mede door het verleggen van de Polderweg ontstaat een bijzondere hoogwatervrije herbouwlocatie aan de Waal. Dit gebouw biedt ruimte voor maximaal vier wooneenheden,

gecombineerd met kleinschalige bedrijfsfuncties. Het nieuwe gebouw is een verwijzing naar de baksteenfabrieken die hier vroeger stonden. Het krijgt een middelgrote maat, echter kleiner dan de maat van baksteenfabrieken. Ook in de detaillering en materialisatie wordt gezocht naar de link met het baksteenverleden.

Vogelvluchtimpresie van de Dorsemagen (Polder 32a)

Zicht op bestaande gebouw van 32a.

Zicht op bestaande gebouw van 32a.

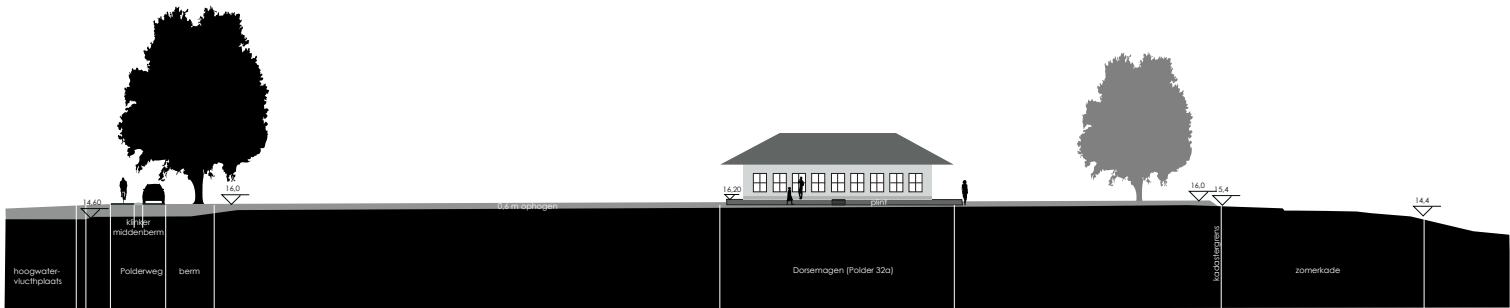
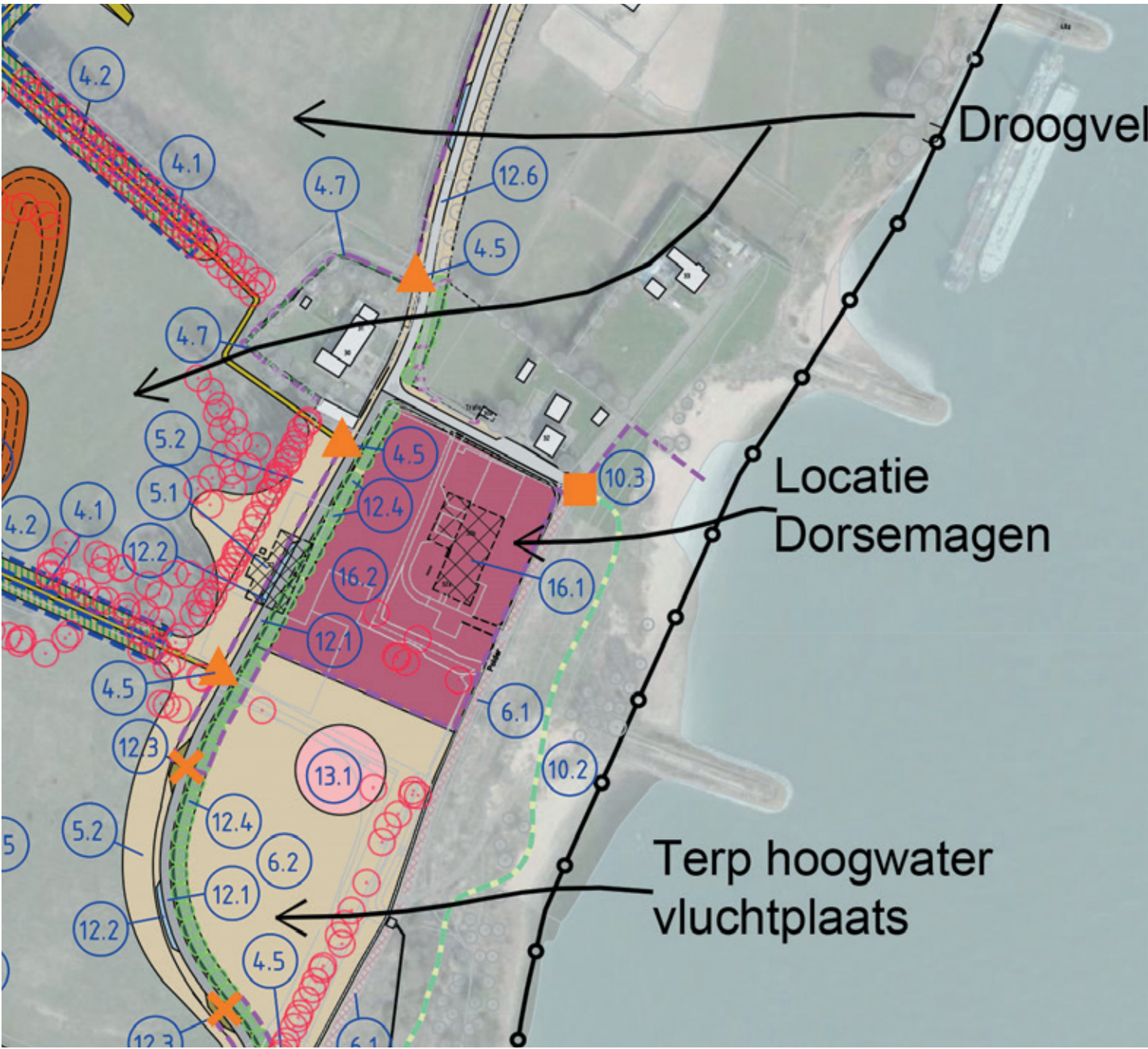
Referentie voor de herbouw van Dorsemagen.

Referentie voor de herbouw van Dorsemagen.

Referentie voor de herbouw van Dorsemagen.

17. Locatie Villa Waalzicht

Na de sloop en sanering van Polder 37, zoals omschreven onder maatregel 2 in het maatregelenoverzicht, wordt een toegankelijke terp op een hoogte van 14,0m+NAP opgeleverd. Er komt een nieuwe toegangsweg vanaf de kade. De grond blijft na de inrichtingsmaatregelen in eigendom van de Staat. Na vaststelling van het bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en het verlenen van de noodzakelijke vergunningen wordt het perceel verkocht. Het is aan de toekomstige eigenaar binnen deze kaders te bouwen. Met de nieuwbouw wordt gerefereerd naar de vroegere Villa Waalzicht. Deze villa vormt een inspiratiebron voor het nieuw te bouwen volume. De nieuwe woning -inclusief kleinschalige bedrijfsfunctie aan huis- staat dicht bij de Polderweg op een terp. Deze bedrijfsfunctie zit samen met de woonfunctie gezamenlijk in één

gebouw. In het beeldkwaliteitsplan wordt voor deze locatie gerefereerd aan de baksteenhistorie met bijvoorbeeld materialisatie en detaillering. De aanwezige (voormalige) steenoven op het terrein krijgt een beschermde status, en dient te worden ineenast in de toekomstige bouwplannen

Vogelvluchtimpresie van Waalzicht op de terp

Zicht vanaf de Polderweg naar het huidige nr 37.

Op de fundamente van oude wijnkelder staat nu een schuur.

Historische villa Waalzicht als referentie voor nieuwbouw.

Referentie voor herbouw: land-huis/villamodel.

Referentie voor herbouw: schild-dak.

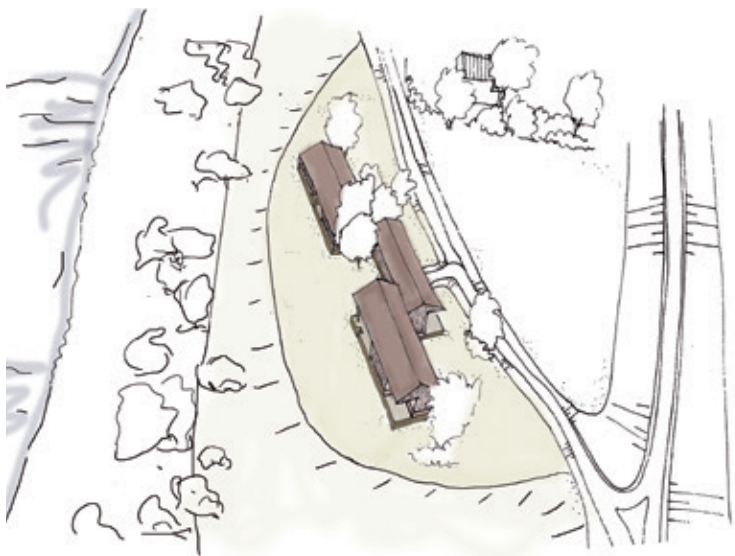

Referentie voor herbouw: wonen op tweede laag.

18. Locatie Moscou

De herbouwlocatie Moscou (Polder 22) bestaat momenteel uit een woning en een aantal schuren, allen in bezit van de Staat. De woning wordt in de huidige staat verkocht, inclusief het driehoekige perceel tussen de kades. De schuren zijn in gebruik geweest als droogloods en later als werkplaats voor de baksteenfabricage. De staat van de schuren is zodanig dat renovatie of hergebruik geen optie is. Deze worden dus gesloopt. Met de sloop dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden voor de steenuil en dwergvleermuis. Ook wordt een bodemverontreiniging gesaneerd. Na vaststelling van het bestemmingsplan komt er ruimte voor drie geschakelde volumes, gebaseerd op de maat, vorm en materiaalgebruik van de bestaande schuren. Dit biedt ruimte voor minimaal één en maximaal drie wooneenheden, al dan niet met kleinschalige bedrijfsfuncties. De uitstraling van deze bouwvolumes is die van de vroegere droogloodsen. Dat betekent dat rondom het huis weinig ruimte is voor een tuin of erf. Het perceel zelf wordt niet opgehoogd. Het gebouw dient op een ruime hoogwater vrije plint te worden gebouwd, die enige ruimte biedt aan een terras, speelplekken en dergelijke. Het beeld dat zal ontstaan is dat van een gebouw midden in de natuur. De Waal en de uiterwaard zijn binnen handbereik. Het perceel wordt ontsloten via de bestaande uitrit.

Vogelvluchtimpresie van Moscou (Polder 22), gezien vanuit het noorden

Huidige schuren op het erf als referentie.

Referentie herbouw: geïnspireerd op historische droogloodsen

Referentie herbouw: de plint is de buitenruimte.

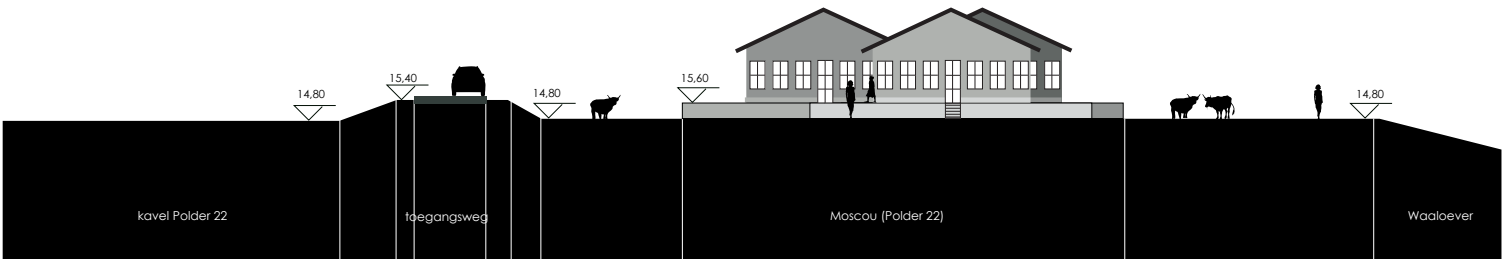
Referentie herbouw: hout- of baksteen materiaal.

Referentie herbouw: schuurvorm zonder tuin.

Referentie herbouw: eenvoudig volume met inpandige ruimtes.

4. Vervolg

4.1 Verdere planproces

Het definitief ontwerp is een bijlage van het bestemmingsplan. Deze documenten zijn in het voorjaar van 2015 opgesteld vanuit het voorlopig ontwerp en de reacties op het voorontwerp bestemmingsplan. Er is interactie geweest met vergunningverlenende instanties, omwonenden en belanghebbenden. Bovendien heeft verdere uitwerking en detaillering plaatsgevonden met het oog op de noodzakelijke vergunningen. Denk daarbij aan bodemonderzoek, archeologisch onderzoek, rivierkundige beoordeling, natuurtoets, etc. Deze rapporten zijn bijlagen bij het ontwerp bestemmingsplan.

Provincie Gelderland, gemeente Lingewaard en de Staat denken een realiseerbaar plan te hebben opgesteld. Dat wil zeggen financieel haalbaar, technisch uitvoerbaar en vergunbaar. Ook het draagvlak voor de plannen is van groot belang.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard leggen het ontwerp bestemmingsplan voor een periode van 6 weken ter visie. Daarmee krijgt een ieder de kans om zienswijzen in te dienen. Om de ontwikkeling van de Gendtsche Polder mogelijk te maken zijn ook diverse vergunningen nodig, waaronder natuurbeschermingswetvergunning, de Flora- en fauna wetonthefing, de watervergunning en de ontgrondingsvergunning. Deze vergunningen doorlopen een eigen wettelijke procedure. Daar waar mogelijk streven wij er naar om zo veel mogelijk procedures parallel te schakelen.

Alle zienswijzen worden beantwoord in een zienswijzennota en het ontwerp bestemmingsplan wordt waar mogelijk aangepast. Vervolgens wordt het bestemmingsplan voorgelegd aan de gemeenteraad van Lingewaard om vastgesteld te worden.

Na vaststelling is beroep bij de Raad van State mogelijk gedurende een periode van zes weken. Ook tegen de vergunningen staan rechtsbeschermingsmiddelen open.

4.2 Uitvoering en planning

Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld en de belangrijkste vergunningen zijn verleend, zal de provincie het werk aanbesteden. Dit houdt onder andere in: de sloop van gebouwen, saneren van de grond, kap en herplant, grondverzet, etc. Ook de aanleg van de drukriolering en de mantelbuis gaat in dit werk mee. De uitvoering zal ongeveer 2 jaar in beslag nemen. Dit zal te zijner tijd worden gecommuniceerd. De planning van de sloop, sanering, het grondverzet en de aanleg van nieuwe voorzieningen voorziet er nu in dat de werkzaamheden begin 2017 kunnen starten en dat deze begin 2018 zijn uitgevoerd. Dit is uiteraard afhankelijk van de aard van eventuele zienswijzen en bezwaar en beroep.

De Staat is verantwoordelijk voor het verkopen van de bouwlocaties. De daadwerkelijke bouw gebeurt door de nieuwe eigenaar. In het bestemmingsplan en een beeldkwaliteitsplan worden de functies, omvang en gewenste beeldkwaliteit geregeld.

4.3 Beheer

Door de provincie is een beheerplan opgesteld. Daarin is bepaald hoe het beheer plaatsvindt van de nieuwe natuur, de verlegde Polderweg en de recreatieve voorzieningen. De Staat is er verantwoordelijk voor dat haar gronden die voor natuur worden ingericht, aan een terreinbeheerder worden overgedragen. Daarover dienen nog afspraken te worden gemaakt, ook met omliggende beheerders en eigenaren. Het is van belang afspraken over het gebruik van de hoogwatervluchtplaats en -terp bij hoog water goed te borgen.

Voor realisatie van de Polderweg en het fietspad draagt de Staat het eigendom over aan de gemeente Lingewaard. Deze neemt het beheer en onderhoud op zich, alsook het beheer en onderhoud van het fietspad en wandelpaden. Ook het beheer en onderhoud van het kunstwerk 'Dijk van een Wijf' worden door de gemeente opgepakt.

Dit is een uitgave van Provincie Gelderland

In samenwerking met:
Dienst Landelijk Gebied,
Gemeente Lingewaard
Staatsbosbeheer

Definitief ontwerp, opmaak en redactie:
Copier Advies B.V.

Bronnen:
Luchtfoto: DKLN, Eurosense BV
Hoogtekaart: Meetkundige dienst Rijkswaterstaat
Overige afbeeldingen en teksten: DLG en Provincie
Gelderland

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden
ontleend. Alles uit deze uitgave mag worden
gebruikt, mits bronvermelding wordt toegepast.

Provincie Gelderland
bezoek | Markt 11, Arnhem
post | Postbus 9090, 6800 GX Arnhem
www | [gelderland.nl](http:// gelderland.nl)
email: info@gelderland.nl
telefoon | 026-3599111